

ELŐFIZETÉS

BELTÉR:

Egy évre ..... 24 korona
Egy hónapra ..... 2 korona

KÜLFÖLD:

Egy évre ..... 28 korona
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos polit. sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 13.

Husz kilométernyire Valjevótól.

BUDAPEST. (Hivatalos.) A déli főhadiszállás jelenti: Tegnap az üldözést egész arconalon folytattuk, miközben állandóan ellenségnek előre elkészített hadállásokba befészkelte utódéjeivel küzdöttünk. Általánosságban elértük Osecinától keletre eső magaslatokat és a Száva melletti Novoszelot is. Valjevo felé vezető úton pilótáink jelentése szerint sokszor mindenfelé tréncjármű zárja el a közlekedést. A tegnapi jelentett hadizsákmányon kívül ujabban még négy ágyut, tizenegy löszerkocsit, egy löszeroszlopot, több löszer- és élelmezési raktárt, tréneket, sátrakat és egyéb hadianyagot zsákmányoltunk. Sok szerbet ejtettünk foglyul, számuk még nem ismeretes. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Osecina Valjevótól nyugatra husz kilométernyire fekvő község).

Tisza a harctéri helyzetről.

Urbán Iván báró főispán a következő táviratot kapta:

Főispán urnak, Arad. Galíciai visz-szavonulásunk a végleges sikert biztosítani hivatott stratégiai okokból teljesen önként határozottatott el és az ellenség megverése után zavartalanul hajtattott végre. Az orosz sereg csak távolról kísérte csapatainkat. A harcok egyelőre szünetelnek. A kárpáti szorosokat megszállottuk és megerősítettük. Bizalommal és reménnyel várhatjuk a küszöbön álló eseményeket.

A szerb fősereget támadó haderő északról Szabács, délről Krupanj felől győzelmesen halad előre, a szerbeket várszerűen megerősített állásaikból kivetette; tegnapig 4300 foglyot, 28 ágyut, stb. zsákmányolt. A két tűz közé vett szerb sereget csak gyors visszavonulás mentheti meg a pusztulástól.

A németek nyugaton lassan, de biztosan haladnak előre.

Török győzelmek híre érkezik úgy a Kaukázusból, mint Egyiptom felől. TISZA.

Tengerhez értek a német csapatok.

BERLIN. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Nieuperton át Lombardye külvárosig előrehatolt ellenséget csapatunk Yser tiszó partjára visszavetették. Yser keleti partját tengerig ellenségtől megtisztítottuk. Yser csatornáán át Dixmuidentől délre támadásunk tovább haladt. Yprestől keletre csapatunk előbbre nyomultak. Egészben több mint hétszáz franciát ejtettünk foglyul, négy ágyut és négy géppuskát zsákmányoltunk. Argonnei erdősegtől nyugatra és erdősegekben magában ellentünk intezett támadásokat visszavertük.

A keleti hadszíntéren lovasságunk Kalischtól keletre tulerőben támadó orosz lovasságot újból visszaverte. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Győzelem tüzön és vizen át.

Arad, november 12.

Ypern: ez a flandriai város a csucspontját jelenti annak a rettentő, indulataiban és méreteiben egyformán elképzelhetetlen harcnak, a melyet a németek vívnak három ország seregével. Ypernig egyre fokozódott a szövetségesek ellentállása, minden erőt fölhalmozó védekezése és ennek ellenében a német sereg kemény, ellenállhatatlan támadása. Tüzet és vizet borítottak gátul a szövetségesek a németek célja: a tenger felől ágyuzó hadihajókat, az áradást szabaddító zsilipeket, minden rendű és mindenszinű katonákat. Csakhogy a németek energiájával, bátorságával szemben nem akadályos a tűz, se a víz, se a pokol. Az Yser-csatornának urai lettek a németek, és a mai harctéri jelentés azt a nagyszerű eredményt tudatja, hogy a németek az Yser-csatorna mellett már a tengernél vannak. Ypernnek, az utolsó körömszakadtig védett pontnak kell elesni, és ez el is fog esni, hogy azontul egyre jobban rohanó ütemben következzen be a németek döntő győzelme. Szinte elképzelhetetlen, hogy a nagy, mindent sulyba vető ellenállás után, a melyet a szövetséges seregek a dixmuiden—yperni vonal érdekében kifejtettek, elegendő erejük és kellő módjuk lenne a németek gyors előnyomulásának föl-tartóztatására. Hadtudomány nélkül is érezhető, hogy ez a küzdelem fordulópontja, amely után még mindig következnek csaták, de ezek csak legfőlebb késleltetik valamenynyire a biztos véget, de megmásítani nem tudják.

Ypernnél fordult meg az oroszok elleni hadjáratnak sorsa is. Nem titok, hogy a németek, akik két front ellen harcolnak, nagyobb erejükkel a nyugati hadszíntérrre fekszenek. Itt siettetik a döntést és ennek gyors sikere érdekében átengedik az oroszoknak azt a kétes dicsőséget, hogy átmenően urai legyenek oly helyeknek, a melynek eddig az osztrák-magyar és német csapatok voltak az urai. Arról természetesen kellően gondoskodtak, hogy az oroszoknak ez a könnyű térhódítása ne jusson tovább, mint a meddig mi akarjuk. A kellő határon áttörhetetlen akadályokra talál az orosz sereg és minél ádázabbul tör előre, annál nagyobbak lesznek a veszteségei. Pazarolhatja, ha kedve tartja, az embert, az ágyut, a löszert, addig, míg elkövetkezik az ideje annak, hogy az oroszokkal szemben is a kellő erővel induljon meg a támadás.

Ebben a pillanatban a szemünk elhagyja a mi katonáink harcait és minden érdeklődésével a flandriai harcmező felé fordul. Nemesak a megszerzett és küszöbön álló nagy győzelmek miatt, hanem azért, mert a flandriai csatákban a németek az erő kifejtésnek, a harci energiának olyan példáját mutatták, aminőt eddig nem ismer a történelem. A mithosz tele van hősök csodáival, — a németek azt mutatták, hogy csodaszerek nélkül, hogy lehet a lehetetleneket megosinálni. Hadseregek, amelyeket eddig nimbuszal övezett az utókor, — mind eltörpülnek a nagyszerű német katonák mellett!

Aradi bankigazgatók Tisza István grófnál.

(A hadikölcsön jegyzési helyei. — Aradi testületek jegyzésai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Teleszky János pénzügyminiszter felhívása a magyar nemzethez, hogy minden erejét megfeszítve tegye fényessé a hadikölcsön sikerét, holnap jelenik meg az Aradi Közlönyben. A felhívást már ismertettük és a hangulat olyan Aradon, hogy annak hívó szavára tömegesen jelentkeznek majd egyesek és testületek.

Az aradi pénzügyintézetek is a legnagyobb lelkesedéssel akarják kivenni részüket a nagy nemzeti munkából.

Vezetőiknek egy küldöttsége tegnap este Mándy Lajos miniszteri tanácsos, a Magyar Pénzügyintézetek Országos Szövetsége elnökének vezetésével Tisza István gróf miniszterelnökönél tisztelt, a kivel beható tanácskozást folytattak arra nézve, hogy a vidéki pénzügyintézeteknek módjukban legyen a hadikölcsön jegyzése érdekében a legszélesebb körű propagandát folytatni és hogy a kölcsönt jegyző betevők méltányos kielégítése által a vidéki pénzügyintézetek ne fosztassanak meg azon eszközöktől, amelyek közgazdasági funkciójuk teljesítéséhez szükségesek. A miniszterelnök átvéve a küldöttség memorandumát, igen szívélyesen fogadta annak tagjait és kijelentette, hogy a maga részéről ismeri a magyar vidéki pénzügyintézetek hivatásának jelentőségét és a mennyire örömmel győződött meg arról, hogy a vidéki intézetek a hadikölcsön ügyét lelkesen karolták fel, ép annyira el fog követni minden lehetőséget a vidéki pénzügyintézetek helyzetének megkönnyítésére.

Hazafias kötelességüknek tudatában sorra jelentkeznek az Aradi Közlöny szerkesztőségénél az aradi jótékony célu intézetek azzal az örömdetes hírrel, hogy egymással nemes versenyre kelve, ki akarják venni részüket a honvédelem magasztos munkájából.

Az aradi Chewra Kadisa, ma délután Funkelstein József elnöklésével tartott ülésben nagy lelkesedéssel foglalkozott a jegyzés kérdésével. A hazai zsidóság tradícióihoz hű határozatot hozott az egyesület és kimondta, hogy vagyonának a nagyobbik felét bocsátja az állam rendelkezésére és ötvenezer koronáért vásárol hadikölcsön járadékot.

Ugyancsak ma délután tartotta ülését az Aradi izraelita jótékony egyesület Glück Károly elnöklésével és egyhangú lelkes határozatban azt mondotta ki, hogy egész készpénz vagyonát, nyolcezer koronát járadék jegyzésre használja fel.

Az aradi izraelita hitközség eldöntésére Nemess Zsigmond dr. elnöklésével vasárnap tartott ülést és értesülésünk szerint, egy igen tekintélyes összeget fordít jegyzésre. Ugyancsak aznap határozta el a jegyzést az izraelita jótékony egyesület is.

Az Aradi Vendéglősök Szikvizgyára Részvénytársaság igazgatósága tegnapi ülésén elhatározta, hogy a hadikölcsönből ötezer korona névértéknek megfelelő kötvényt jegyez.

A mint értesülünk az aradi kereskedő egyesületek is részt vesznek a hadikölcsönben. Az aradi kereskedelmi testület és az Aradi Kereskedők Köre a pénztári állása által megengedett mértékben fog jegyezni hadikölcsön kötvényt és ez iránt legközelebb határoz.

Parác község képviselő-testülete, melynek tagjai túlnyomóan románok és németek, a mai napon megtartott közgyűlésében Sörényi Gyula

jegyző javaslatára egyhangú hazafias lelkesedéssel elhatározta, hogy a község a kibocsátandó nemzeti kölcsönből tízezer koronát jegyez.

Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy a f. hó 16-ától kezdve kibocsátásra kerülő 6% adómentes hadikölcsönre a következő aradi és aradmegyei pénzügyintézeteknél, mint hivatalos jegyzési helyeken, történhetnek jegyzések

Aradi Első Takarékpénztár

Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár

Aradmegyei Takarékpénztár

Aradi Polgári Takarékpénztár

Aradi Ipar- és Népbank

Victoria takarékpénztár és hitelintézet

Aradi Központi Takarékpénztár

Aradi Közgazdasági Bank

Aradi Általános Takarékpénztár

Aradi Kereskedelmi Bank

Goldschmidt Sándor bankháza.

Borossebesi Takarékpénztár

(továbbítja a jegyzéseket az Arad-Csanádi Gazdaságihoz.)

Arad-hegyaljai takarékpénztár (Györök.)

Kisjenői Takarékpénztár

(továbbítja a jegyzéseket az Aradi El-sőhöz.)

Körösbökényi Takarékpénztár

Pécskai járási gazdasági Takarékpénztár

Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár pécskai fiókja.

Ezen intézetek ugyanolyan feltételek mellett fogadják és intézik el a jegyzéseket, mint a fővárosi bankok.

A magyar csendőr a háboruban.

(Aage Madelung galíciai utazása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Aage Madelung, a Berliner Tageblatt Galiciában levő haditudósítója írja:

— Galicia sohasem volt gazdag ország, de most szegényebb, mint valaha, mert a véres háború hónapokon át tanyázott a földeken és mezőkön. Félig élnéptelenedett és egészen elszegényedett ország: ez ma Galicia. A hullámos tájékon csak ritkán bukkan fel egy urasági épület. Vajon lakik-e benne még uraság? A sárgás-barna tölgy és nyárfalombok között nedves ablaksorokat látok, de hogy mögöttük égnék-e kályhák és élnek-e emberek, nem mondhatom meg. Különbözik mégis: a kémények hidegek és nem füstölögnek. Tehát üres urasági házak, zárt ajtókkal és kialudt tüzhelyekkel. Csak a százados tölgyek, a bizonytalan koru nyárfák és az örökké ifjú cserfák maradtak meg, még mindig itt vannak, mint az ősök idejében. Miért hat rám egy elhagyott és kihalt urasági ház végtelenül fájdalmasan, mint egy halott szerelem? Nem tudom és nem bírom megmondani. De a fájdalomnak ebben az országában sok elhagyott és kihalt ház van, nemcsak urasági házak.

Wielepoleben, Zagorz előtt olyan fajtájú házakat látok, mint még soha. De tudom, hogy a petróleumforrások furótornyai, mert a zsebemben van egy levél, egy wilepolei petróleum-szakemberhez. Olyanok, mint az alemann parasztházak, amelyek elveszítve a rendes dímenziókat a levegőbe nőttek, szörnyszülött házak, szélességgel nem törődve csak a magasba nyulnak. De ezek a zsiráfházak is füresen és lakatlanul tekintenek az élettelen országra és úgy érzem, nincs semmi keresni valóm a petróleum-városban. Podgyászommal elhelyezkedem a pályaudvar előtt, térdig érő sárban. A

perronon két sebesült, vagy beteg katona fekszik mellettem, szürke bessett arccal. Senki sem érdeklődik irántuk, csendesen és részvéttelenül fekszenek itt, minthogyha belenyugodtak volna abba, hogy ők nem törődnek senkivel, mintahogy velük nem törődik senki. Én is a magam gondolataival vagyok elfoglalva, míg végre eszembe jut, hogy itt, a perronon, két sebesült, vagy beteg, inkább beteg katona mellett nem maradhatok. Az első sinen magyar csendőrökkel megrakott vonat áll. Különös szimpátiát érzek a magyar csendőrök iránt, fájdalom, nem tudok velük beszélni. A vonat előtt két osztrák tiszt áll. Odalépek:

— Százados ur, engedje megkérdezni, ezzel a vonattal utazik Ön tovább?

— Ugy tudom, hogy igen.

— Megengedi, hogy ez esetben az ön waggonján helyezzem el magamat és podgyászomat?

— Természetesen.

Élek az engedelemmel. A csendőrök nem szívesen csinálnak helyet. Egy tisztiszolga kidobja a zsákot és csomagot a folyosóra. Hallgatók, ámbár nehezemre esik már. Az ablak és a két osztrák tiszt előtt váratlanul megjelenik egy kapitány.

— Pardon, uraim, én vagyok a vonatparancsnok.

A vonatparancsnok arca haragos és kemény vonásokkal barázdált. Aztán mindjárt elmegy. Én kiszállok.

— Mi az ő véleménye? — kérdelem a tiszteteket.

— Magunk is idegenek vagyunk itt — mondják zavartan és nekem nevetnem kell, mert azt mondják, idegenek itt és épen olyan utasok a vonaton, mint én. Megint beszállok tehát, utánam a két tiszt. A vonat megindul. Végre beszáll a kapitány is.

— Kapitány ur — fordulok hozzá és kivéstem zsebemből az irásaimat — megengedi, hogy Önökkel utazzam?

Elolvassa papírjaimat.

— Természetesen, de rendnek kell lenni.

Kezet ad és bemutatkozik. Tehát kapitány a magyar csendőröknel, jóllehet szürke uniformisa van a sötétzöld helyett. A csendőreiről beszélünk. Tábori szolgálatra visz egy csapatot. Minél tovább beszél róluk, annál inkább úgy találok, hogy arcának vad és kemény vonásai megszilidulnek.

— Neg, venezer. Egy egész hadtest, kiszolgált emberek, a legjobb anyag.

Értem őt. Hisz láttam azt a néhány magyar csendőrt, aki Körösmezőtől Máramaroszigetig harcolt az oroszok ellen.

Megint egy pályaudvaron vagyok. A csendőröket két sorba állítják. A feketezöld kakastollak lobognak a kerek kalapok felett.

A legidősebb altiszt névsort olvas és a sorból egyre visszhangzik:

— Jelen! Jelen!

De előfordul az is, hogy senki sem válaszol, hogy nem hangzik el a hívásra a „jelen.” Kis szünet. Az altiszt jegyez valamit a noteszében, aztán tovább olvas, amíg meg tudja, ki van jelen és ki hiányzik. Szemeim önkéntelenül a kapitányt keresik, de nem találok, helyesebben nem ismerem meg azonnal sötétzöld köpenyében és a harcias kakastollakkal borított kerek kalapjában. Pedig ő az. Csak-hogy arca még sötétebb, keményebb és vadabb, mint az előbb. Fel és le sétál a front előtt. Hirtelen megáll. Szilárdan és feszesen áll csizmás lábain, keze a kard markolatot szorítja. Most beszélni kezd. Nem értem, mit mond, de látom, hogy még sápadtabb, mint volt, és hogy a kakastollak minden szavánál

reszketnek. Mikor befejezte beszédét, egy pillanatra még állva marad, merően a szemébe néz embereinek, aztán szólanul megint fel és le sétál a front előtt.

— Mit mondott? — kérdezőm egy fiatal honvédtisztől, aki, nem tudom honnan, hirtelen mellém került.

— Ezt mondta — válaszolja a honvédtiszt: —

— Bajtársak, a névsorolvasásnál tíz embert hiányzott. Tizen közülünk nem tudtak jelentkezni a névsorolvasásnál. Mi tudjuk, hogy nem adták meg magukat, hanem még a hideg bajonettel is védekeztek, miután kiléptek az utolsó töltenyt. Ha a legközelebbi névsorolvasásnál megint hiányozna közülünk valaki, remélem, róla is elmondhatjuk majd ugyanezt: az utolsó tölteny — és aztán a hideg vas.

Elfoglalták csapataink Sztaniszlaut.

Valjevó előtt győzelmes seregünk. — Románia nem enged az orosz terrornak. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Bukarest, november 12.

Megvert orosz lovas hadtest.

Budapest. (Hivatalos.) Északkeleti hadszíntéren Kosmineknél egy orosz lovas hadtest ellen vívott győzelmes lovassági harcra kívül nagyobb ütközetek tegnap nem voltak. Ellenséges felderítő osztagokat, amelyek mozdulatainkat akarták megállapítani, visszavertük. Mostani hadműveletek keresztülvitelénél csapatainknak mindenkor tanúsított kiválósága és harci ereje újból érvényesült. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Csapataink bevonultak Stanislauba.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Körösmezőből bevonultunk Detatynba, onnan, miután oroszokat, megvertük Stanislauba. Ütközetben számos fogolyt ejtettünk. A borkuti hid felrobbantása folytán egy mozdonyt szétszedve átszállítottunk a Tatárhágón a forgalom helyreállítására.

Oroszok a románok ellen.

Dorna-Watra: Soha annyi vendége nem volt az őszi szezonban ennek a kies bukovinai fürdőhelynek, mint mostanában. Az orosz invázió elől elmenekült hatóságok képviselői ugyanis idejöttek az Erdős-Kárpátok két hatalmas hegysége, az Obesna Mare és Obesna Feredon mögé. Itt laknak a városokból kivonult gazdagabb polgárok és erre sietnek vissza a Magyarország becsapására és Bácsba menekült hatósági emberek is, hogy ismét hazajussanak. A visszavándorlók tömegesen lépik el a városka két pályaudvarát. A Pruthon innen lakók mind sietnek haza.

Azok az emberek, akik az orosz uralom alatt is a helyükön maradtak, valmennyien azt mondják, hogy az oroszok a románok ellen rendszeres rablóhadjáratot folytattak, amelyet gyakran a csőcselékkel intéztek el. Romániába már eljutott ennek a híre és bizonyos, hogy a közvéleményben nagy átalakulást idéz elő, természetesen nem az oroszok javára.

Csernovic város volt főmérnöke, Jahn Oncul, akit az oroszok rendőrfőnökké neveztek ki, nem szökött meg, amikor visszafoglaltuk a várost. Elfoglalták és a Dorna-Watrában székelő hatóságokhoz szállították be. Itt szabadlábba helyezték ugyan, de felügyelet alatt tartják.

Az oroszok Csernoviban nagyon kényelmesen rendezkedtek be. A Pruth tulsó partján maradt ugyanis a cukorgyári síneken számos teherkocsi és két lokomotív. Ezek segítségével és a határon levő átrakással, sok árut hozhatunk be Oroszországból. Egész sereg orosz kereskedő telepedett le Csernoviban. Jöttek Kiewből és Nisni-Nowgorodból is. Az élet elég olesó volt, mert az oroszok ezzel magukat megkedveltetni a lakossággal.

A német-orosz háború.

Pétervár. (Rómán át.) Az orosz nagyvezérkar jelenté a hó 8-án: A keletporoszországi fronton az akció folyik tovább. A Rominten és Lyck között fekvő hegyes vidékeken, ugyezen a Mlava tónál. November 5-én egy német

hadoszlop, Czentstohovótól nyugatra megindult ellenünk. Csapatainkkal találkozáskor történt egy kisebb összeütközés Werthe városa mellett, egy nagyobb Andrevnicsewnál, a Mersava közelében.

Orosz jelentés az északi harcokról.

Petograd. (Rómán át.) A „Messenger de l'armée” főhadiszálláson levő haditudósítójának jelentése szerint, bár Varso felmentése már régebben megtörtént, a tulajdonképeni jelentőséggel bíró csaták e napokban kezdődtek. Az ellenséges sereg új felállása következtében egész új csatavonal fejlődött ki, melynek legfelsőbb pontja a Thornból kiinduló nagy német sereg, alsó pontja pedig benyúlt az északnyugati Galiciában helyet foglaló ellenséges csapatokig. A helyzet most az, hogy a csaták ezen a vonalon most tartanak, még pedig jobbról és balról rejtett heveséggel. Az orosz csapatoknak főleg balszárnyát, a déli irányt erősíti a fővezérlet és itt intézteti a legkeményebb atakokat. (Pol. Hir.)

A cár a hadifoglyokért.

Kraikó. A Sosnviceben megjelenő Iskra szerint a cár rendeletet adott ki, amely a hadifoglyok emberséges bánásmódját parancsolja meg.

Oroszoktól lefoglalt román hajók.

A Budapesti Tudósítónak jelentik Galacból: Néhány vontatógőzös- és hajótulajdonos értesülést kapott, hogy hajóikat, amelyek az orosz-török háború kitörésekor jórészt megrakodva Reninél és Kiliánál horgonyoztak, oroszok lefoglalták. A hajótulajdonosok erre panaszt tettek az európai dunai bizottságnál, amely, úgy remélik, feloldatja az orosz zárt.

Új hadiadó Oroszországban.

Pétervár. Az új hadiadó pudokont gabonára három, cukorra huszonöt kopek.

A szociáldemokraták Oroszország ellen.

Genf, november 12. Lenin, az ismert szociáldemokrata vezér közli, hogy az orosz szociáldemokrácia vezetősége háborúellenes felhívást fog az orosz proletárok közt szétosztani.

Amerika orosz hadifoglyokba jutott katonáinkért.

Budapest. (Táviróda.) Kellert budapesti amerikai alkonzul Románián keresztül Oroszországba utazott, hogy személyesen győződjék meg a hadifoglyok helyzetéről.

Valjevót kiűritették a szerbek.

Szofia: Nisből érkezett jelentés szerint Valjevót polgárilag kiűritették a szerbek. Seregeink ostromtávoltságban vannak.

Futnak a szerbek.

Budapest. A déli sajtó hadiszállás jelenté: Krupanjei asákmányunk háromezer szerb fogoly, nyolc ostromágyu, tizenkét gépfegyver. A szerbek menekülnek.

Ki az a Sturm Pál?

A bécsi „Rundschau” a következő fotográfia adja a Sturm Pál hadtest parancsnokának, annak a Sturm Pál tábornoknak, akit Potiorek altábornagy legutóbb kiadott jelentése szerint a boznica-konpany-ljucovjai harcokban derék csapataink olyan bátoran megverték és visszavonulásra kényszerítették. A közlemény szerint Sturm Pál tábornok bánáti sváb szülőkegyermoke. Atyja még az Obrenovicok uralma alatt telepedett meg Belgrádban és ott igen szűkös viszonyok között elt. Fiát katonai pályára nevelte és mint százados tevékeny részt vett Sándor király és Draga Masina meggyilkolásában. — Ő vezette ugyanis a borzalmas éjszakán a belgrádi helyőrséget a konak udvarára, ahová az orosz-szezeküvök a királyi pár holttesteit kidobták. E véres tettben való közreműködése jutalmul Petár király kinevezte Sturm Pált első szárnysegédévé és udvari környezetébe osztotta be. Sturm Pálnak ez a kitüntetése azonban annyira főlháborította az angol udvar és diplomáciát, (akkortájt még más erkölcsök uralkodtak Londonban) hogy vonakodott követet küldeni Belgrádba és a diplomáciai összeköttetés megszakításával fenyegette Szerbiát mindaddig, amíg a szerb udvar környékéről el nem távolítja a szerb kormány a királygyilkosság bűnrészeseit. Ismeretes, hogy Anglia tényleg egy álló esztendeig nem is képviseltette magát Belgrádban és csak akkor küldötte oda követét, amikor Petár király a látszat kedvéért több részesét a királygyilkosságnak nyugdíjazta. Ezidő szerint Anglia már nem olyan kényes a barátai és szövetségtsora megvalogatásában. Sőt, hajdani nobilitásával merő ellentétben, a királygyilkosok protektorává lett. Megjegyezzük, hogy Sturm Pál ur ma már Jurisics Pál.

Románián át nem szállíthat Oroszország csapatokat.

BERLIN. A Vossische Zeitung szerint Románia megtagadta Oroszország újabb követelését, hogy csapatokat szállíthasson Románián át Szerbiába.

Albán önkéntesek hadseregükben.

Szerajevó. A Sarajevoer Tageblatt szerint néhány ezer albán Szkutariában készen áll, hogy seregünkbe önkéntesül beleljen.

Sürgetik a boigárok Macedónia megszállását.

Szofia. Itt újabb négyülés volt, amely sürgette Macedónia megszállását.

Aki nincs, a harctéren: pénzével harcolhat a hazáért!

Katasztrófa előtt a francia balszárny.

— Megszűnik a szövetségesek ellentállása. — Döntés Flandriában lesz. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Amsterdam, nov. 12.

Németek előnyomulása Boulogne felé.

Bordeaux. (Rómán át.) Ide az a jelentés kezett november 8-án a főhadiszállásról, hogy württembergi herceg hadserege nagy számú erősítést kapott és így jól megerősített seregével megkezdte az offenzív előnyomulást Boulogne-Haasebruck irányában. Nyilvánvaló, hogy német seregeknek Boulogne-sur-Mer ellen való felvonulása igen nagy jelentőségű, mert ez a tengeri kikötő eszik, úgy egy Calais-i majdnem egyenértékű kikötőnek jutnak birákába a németek. (Pol. Hir.)

Önként megadják magukat a francia tisztek.

München: Rupprecht trónörökös újból felkesz hadiparancsot intézett katonáihoz, akik hetek óta Északfranciaországban harcolnak az angolokkal, franciákkal és az exotikus segítőcsapatokkal. A hadiparancs kiemeli a küzdelem nehézségét, megdicséri a csapatokat és elismeréssel adózik a lovasságnak is, amiért még megerősített ellenséges állások elől sem retten vissza. A hadiparancs így végződik:

„Katonák! Az egész világ szeméi most rátok irányulnak. A küzdelemben most nem csak megbénítani kell leggyülöltebb ellenségünket, hanem arról van szó, hogy kevélységét végleg letörjük. Az ellenség már megpuhult, már számos tiszt és katona önként megadta magát, de a legnagyobb, döntő csapat még hátra van. Ki kell tartanotok ezért a végéig, az ellenséget le kell tiporni. Nem szabad csüggednetek, nem szabad körmeitek közül kiengedni őket. Győznünk kell, győzni akarunk és győzni fogunk!”

Döntést várnak a franciák néhány napon belül.

Amsterdam. A párisi táviratok elismerik, hogy a németek offenzívája ellenállhatatlan és hogy Észak-Franciaországban a döntés már csak rövid idő kérdése. Különösen Arras körül hevesek a németek támadásai és így lehetetlen megakadályozni a szövetséges sereg átörését.

Az Yser mentén a döntés már nem várható magára sokáig. A német túlság a franciák, belgák, angolok minden támadását visszaverte, az ellenséget sakkban tartotta és az alatt a maga előnyomulását gondosan előkészítette. Egymás után voltak város szurogyromok, amelyekben a németek fölénye a szövetségesek felett kétségbevonhatatlan. Egyes helységeket a csatornánál, La Bassée és Arras között szuronnyal vettek be a németek és ezeket a fontos hadállásokat meg tudták tartani, jól lehet a szövetséges seregek minduntalan újabb támadással akarták azokat visszahódítani.

Berlin. Rottendamból táviratozza a Deutsche Tageszeitung tudósítója: Vasárnap különösen heves volt a csata Yperntől keletre, továbbá Arras és Lille között. A németek nagy csapattesteket állítottak hárévonalba s elkezdették támadni. Minden rohamuk Ypern körül eredményes volt. A német ágyúk golyózáporral árasztották el Ypern városát. Kétségtelen, hogy rövid napokon belül döntés fog esni és az eredmény a németeknek fog kedvezni.

Ypern már nem állhat ellent a német túlerőnek. Az angol sajtó burkolt bosszúsággal ugyan, de nagy elismeréssel adózik a németek halált megvető bátorságának.

Genf. Az Echo de Páris tudósítója táviratozza Dünkirchenből: A németek minden erőfeszítéssel azon vannak, hogy Ypern előtt áttörjék a szövetséges sereg vonalát, hogy így Haasebroukon keresztül Calaisba juthassanak. Ypernt tiz kilométer távolságból bombázzák nehéz német ostromágyukkal. Már napok óta tart az ágyuzás és közben hatalmas német segédcsoportok jönnek Lüttich és Mecheln felől Ypern alá.

Amsterdam. A nyugati harctéren tartózkodó francia és angol haditudósítók bevallják, hogy az utóbbi napok küzdelmei a szövetségesekre nézve kedvezőtlenül végződtek. Hiába tiltkolná ezt a francia főhadiszállás is és ezért inkább szűkszavú és semmitmondó jelentéseket ad ki. Tegnap este például a francia főhadiszállás ezt a kommunikét adta ki: Északon a csata nagy erővel folyik tovább. A front egyik pontjáról sincs semmi különösebb jelenteni való.

Amsterdam. A Daily Chronicle jelenti: A németek nehéz ágyúkat felgyújtották Ypernt. A város legnagyobb része el van pusztítva, de emberéletben nem esett kár, mert Ypernt már előzőleg kiürítették. Egy tengerészleány, aki vasárnap reggel hagyta el Ypernt, beszéli, hogy csak egy sánta öreg asszony és egy kutya van az égő városban. Minden percben 10–20 gránát csap le. A St.-Martin székesegyház részben elpusztult és az északi negyedben is, a hol sok szép régi ház van, nagy a pusztulás.

Tilos az igazmondás.

Páris: (Rómán át.) Párisban ma az összes sajtóesemények lapjait elkobozták és megtiltották azoknak további behozatalát. Ennek az oka az, hogy azok a lapok a francia hadsereg vereségéről adtak bő tudósításokban számot, különösen az Ypres meletti csatákkal kapcsolatban számolnak be a francia vereségekről. (N. T. H.)

Francia és angol jelentések a flandriai harcokról.

Páris: Francia hivatalos jelentés november 9-én, este 11 órakor: A helyzetben ma nincs emelésre méltó változás, mert a sűrű köd megnehezíti az operációkat. Északon Lys és Langhemarog között megtartottuk állásainkat és Langhemarog és Dixmuiden között észrevehetően előrehaladtunk. (Ez az a jelentéssel majdnem egyidejűleg érkezett meg az a hír, hogy a németek már el is foglalták Dixmuident.)

Hága: A Daily Mail tudósítást közöl a Dünkirchen körüli harcokról. Az angol lap véleménye szerint az utolsó hét kétségbeesett küzdelmei után a németek áttörési kísérlete Ypresnél megghiúsítottnak tekinthető. A lap megjegyzi, hogy a helyzet napokig kétséges volt. A németek olyan irratózatok lövöldöztek a várost, hogy a szövetségeseknek vissza kellett vonulniuk és a város, amelybe mindkét oldalról hullottak a gránátok, összeomlott. A németek emberfeletti erőfeszítéseket tettek, hogy céljukat elérjék és állásainkat rohammal bevegyék. Az egész háború legborzalmasabb bajonett összecsapására került sor. Angol részről két skót ezred és egy gárdaezred harcolt. A támadást visszautasítottuk. A németek most már csak gyengén lövöldöznek Ypres, hanem az Arras vonalon negyven kilométernyire délre támadják a szövetségeseket, de már nem az utolsó hét dühével.

Négyezer francia elfogatása.

BERLIN. Dixmuiden bevételénél négyezer fogoly és huszonegy gépfegyver volt a hadizsákmány.

Hamis hír Kluck tábornokról.

Páris. A Daily Telegraph nyomán a sajtóban az a hír járta, hogy von Kluck tábornokot egy francia aviatikus bombája megölte. A La Temps tegnapi száma megállapítja, hogy a hír egyáltalában nem nyert megerősítést és különben sem látszik valószínűnek.

Ostromállapot Hollandiában.

Amsterdam. A lapok jelentése szerint az ostromállapotot kiterjesztették a friziai és groningeni helységekre is.

Eltűnt angol aviatikus.

Annesley lord, a királyi aviatikus-csapat egyik tagja, péntek óta eltűnt.

Angol trónbeszéd.

London. (Reuter.) A parlamentet ma trónbeszéddel megnyitották. A trónbeszéd egyebek között így szól:

Birodalmam minden részének alattvalói erállyal és rokonszenvenvel egyesül abban, hogy a háboru győzelmes befejezését biztosítsa. A trónbeszéd kiemeli Angliának és a szövetségeseknek fáradozásait, a mellyel Törökországgal szemben a barátságos semlegességet biztosítani kívánta. Sok mohamedán alattvaló igyekszik odaadásának tanujelét adni. Az egész országban — ugymond a trónbeszéd — rendületlenül áll az elhatározás, hogy bármi áron is biztosítsák a brit fegyverek győzelme.

Az Emden katasztrófája.

München. Az Emden személyzetéhez tartozott Ferenc József hohenzollerni herceg tengerészhadnagy is, aki második fia Vilmos hohenzollerni hercegnek, aki maga is a harctéren van.

Elsülyesztett angol ágyunaszád.

London. (Rómán keresztül.) Az angol admirális közli, hogy a Niger nevű angol torpedónaszádot ma reggel Dover közelében egy német tengeralattjáró hajó elsülyesztette. Az összes tiszteket és legénységet, harminchét embert megmentettek.

Csingtau parancsnoka jelent a német császárnak.

Berlin. Wolff Mayer-Waldeck, Csingtau kormányzója japán közvetítéssel azt jelentette a német császárnak, hogy a várakozás védelmi eszközei kimerítése után roham és harc vonal közepén történt áttörése következtében esett el. Ellenséges tüzelés megrongálta a várat és tüzsergőnk ereje megszűnt. A veszteség nem tekinthető át. Tekintettel a folytonos tüzelésre, a várhatónál kisebb.

Csingtaut megtartják a japánok.

Róma. Szuzuki, Japán tengerészeti minisztere kijelentette, hogy minden intézkedés megtörtént arra vonatkozólag, hogy a háboru tartama alatt Csingtau japán kormányzása alatt álljon. A háboru befejezése után szó lehet arról, — mondotta a miniszter, — hogy tárgyalásokat kezdjenek Kinával Csingtau ügyében.

Ensülyedt japán torpedónaszád.

Tokió. (Reuter.) Egy japán torpedónaszád Kiausau előtt aknák keresése közben ensülyedt. A legénység többségét megmentették.

Kína és Japán konfliktusa.

Bukarest: A „Diminates“-nak jelentik Szentpétervárról: Tudósítójuk a kínai nagykövetségen azt a megbízható információt kapta, hogy Kína ismételtten erélyes hangú jegyzéket intézett Japánhoz, melyben protestált az ellen, hogy Japán Csingtaut tényleg birtokba vegye. Minthogy pedig Kína ezen jegyzékében Japán eljárását „provokálás“-nak minősíti, a két állam közötti diplomáciai viszony nagy mértékben kiélesedett.

adat, mert a Vogézek, a Jura és Belfort együttvéve hatalmas erőset adnak a franciáknak.

Lássuk most még röviden a nyugaton szemközti álló seregek viszonyait. Érthető okokból semmiféle hivatalos közlést nem tettek még a német milliós hadsereg hadi tagozódásáról. A seregeknek az a csoportosítása, amely a Marneig érő első gyors előrenyomulásnál ismeretessé vált, azóta már nem állja meg a helyét, vagy stratégiai szükségéből megváltozott. Hanem azt igenis el lehet árulni, hogy Németország még sokáig nem ér vége a katonai esze kifejtésének. Odabaza még számottevő új formációk állanak és az idősebb kiképzett népfölkezők egy részét, a kiképzetlen népfölkezőket egyáltalán nem hívták be eddig. A háború alkalmából jelentkezett önkéntesek egész serege kapott kiképzést, de azonkívül csoportosan kellett későbbi behívással biztatva visszautasítani az önkénteseket. Kétségtelen, hogy a veszteségek nagyok, azonban a sebesültek jelentékeny százaléka — és a veszteségek túlnyomó része a sebesült — már vissza is térhet a zászlók alá. A német egészségügyi intézmények gyors és nagyszámú gyógyulást biztosítanak sebesülteinknek. Hivatalosan erről sem közöltek semmit, de a folgyógyult katonákat összegyűjtő központokról érdekes adatok jutottak nyilvánosságra. Négy heti ápolás után a sebesültek harminnyolc százaléka gyógyultan tért vissza csapatához, további 36 százalék lábadozva a pót-csapatokhoz került és mindössze hat százalék vált további szolgálatra alkalmatlanná. Ezek a számarányok az időjárás befolyása alatt ingadozhatnak, de nagyobb eltérés aligha lesz a háború folyamán, mert a háború statisztikája azt mutatja, hogy a legnagyobb veszteségek a nagy harcok kezdetén vannak.

Franciaország ellenben két és fél milliós, a gyarmati csapatokkal együtt négy milliós, öt hadseregbe osztott erejének — láthatólag — végét járja már. Legutóbb behívták az 1915. és 1916. évfolyamok újoncait is, tehát tizen-nyolc és tizenkilenc éves ifjakat. Jelentős tisztvesztések késleltetik az újonckiképzést. A területi csapatok további kiegészítése is csak nagyon gyéren folyhat tovább, mert Marokkóban és Algírban komoly zavarak vannak. Katonai szolgálatra most már az ötven éves franciákat is berendelték.

Angliának a kontinensre küldött erejét 200.000 emberre becsüljük, amelyet a rendes és rendkívüli tartalékos csapatokkal idáig állandóan ki tudtak egészíteni. A kanadai és indiai csapatok körülbelül 50.000 embert számlálnak, de hír szerint Marseille-ba már újabb 45.000 hindu katona érkezett. Hogy az újonnan verbuvált és már kiképzett újoncokból mennyit küldtek a kontinensre: erre nincs elfogadható adatunk. Semmiesetre sem becsülhető azonban az egész angol expedíciós sereg többre hat-hét hadtestnél, tehát 350.000 embernél. Törökország egyptomi támadása ezentúl minden angol csapatszállítást megakaszt, mert a még összehajtható csapatokra Angliának saját gyarmatain lesz szüksége. Mire pedig Kitchener lord maga két-három millió megígért katonáját összeszedi, addigra Franciaországban régen eldőlt a harc.

Arad hadikölcsön jegyzésének előkészítése.

— Az alapok felhasználása. — A bankigazgatók bevonása a tárgyalásokba

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

Arad város pénzügyi bizottsága Vannay Gyula tanácsnok elnöklésével tartott ülésében ma foglalkozott a magyar hadikölcsön jegyzésével. Határozatot nem hozott a bizottság, ami úgy értendő, hogy nem tudta megmondani, mekkora összeg jegyzését javasolja a közgyűlésnek. Nem tudta azért, mert döntés előtt meg akarja hallgatni az aradi pénzügyintézetek vezetőinek véleményét is. A bankigazgatók majdnem valamennyien tagjai a pénzügyi-bizottságnak, de jelenleg egy igen fontos ügyben Budapesten tartózkodnak. Minthogy jelenlétkre a pénzügyi-bizottság sulyt helyez, szombat délután ismét ülést tart és ekkor megállapítja, hogy a rendelkezésre álló 876535 koronára rugó városi alapokból mekkora összeggel vegyen részt a járadékjegyzésben. A bizottság nagy lelkesedéssel és hazafias kötelességének teljes tudatában jár el és ahogy a hangulatból meg volt állapítható, nyomban kiszerezték volna mondani, hogy az egész összegért államkölcsönt vásárol. Azonban Kilenyi János főszámvevő azt tanácsolta, hogy tekintettel a városnak pénzügyi helyzetére, amely nem zárja ki, hogy a háború folyamán készpénzre is lesz szüksége, továbbá, mert a városnak 1562802 korona folyószámla kölcsöne van a helybeli bankoknál, halgassák meg a bankigazgatókat, nyilatkozzanak, vajon nem gördítene-e nehézségeket az alapok-kifizetése elé, nem szándékoznak-e követeléseik fejében az alapok pénzét visszatartani.

— Az aradi bankigazgatók is magyarok, azok is Arad város fiai — mondotta Leopold Zsigmond és azt hiszem, hogy a hadikölcsön fényes sikere az ő szándékuk is. Ném hinném, hogy a folyószámla kölcsön ügyét az alapok kifizetésével kombinálják. A pénzügyintézetek igazgatóinak meghallgatását azért tartom szükségesnek, mert a bankok a betétekre vonatkozó moratorium megszüntetése folytán, ha a most eljáró küldöttség nem érne el eredményt a kormánytól, abba a helyzetbe jutnának, hogy nem tudnának eleget tenni az igényeknek. Várjuk meg, míg a küldöttség hazajön, friss impressziókkal, új szempontokkal és instrukciókkal és az igazgatók nyilatkozatai majd megvilágítják a helyzetet.

A főszámvevő, nehogy szavait félreértsék, kijelentette, hogy a bankoknál lévő folyószámla kölcsön fedezésére az alapok amúgy se szolgálhatnak, mert a város jövedelmei alkotják a csekkontó biztosítékát. Csak azt akarja biztosítani a bankigazgatók nyilatkozatai által, hogy ne okozzanak esetleg nehézséget a városnak azért, mert kiveszi a betéteket.

A főszámvevő a legmelegebben ajánlotta a bizottságnak, hogy karolják fel a kölcsön ügyét, mert az itthon maradt polgárok, testületek és hatóságok szent kötelessége, hogy oly lelkesedéssel járuljanak hozzá a honvédelemhez, mint azt a haremazon vérző apák, fiúk és testvérek teszik. Nem áldozat a kölcsönjegyzés, hanem a leghasznosabb befektetés.

— A város kezelésében álló alapok — mondotta a főszámvevő — három kategóriába oszthatók. Az első csoportba tartoznak azok, amelyeknek csak jövedelmét szabad felhasználni, mint például az ösztöndíjak, segélyek és

a Weitzer-alap kihatott kétszáz ezer koronája. Ezek végösszege 296605 korona.

A második csoportba tartoznak a beruházásokra szánt alapok, mint a templom építés stb. Ezek összege 351230 korona.

A harmadik kategória, amelyek tőkéje csak hosszú évek múlva lesz felhasználható. Összegük 195000 korona és végül az iparkola 35400 koronás alapja. Az összes alapok vagyona 876535 korona készpénz, amelyet helybeli pénzügyintézetek kezelnek.

— Szeretném, ha a város az egész összegért hadikölcsönt jegyezne. Azonban lehet, hogy a háború folyamán készpénzre lesz szükségünk és még azt is szeretném az összeg megállapítása előtt tudni, vajon a bankok, a kiknél 1562802 korona folyószámlánk van, miként fognak viselkedni. A határozathozatal elhalasztásához tehát hozzájárulok és kérem is azt szombatra halasztani. Azonban azt hiszem, hogy dönthetünk abban a kérdésben, vajon a vízmű 1671650 korona megváltási összege, továbbá az időközi jövedelem, amely szintén lehet 6-700000 korona, milyen módon lehetne hadikölcsön jegyzésre felhasználható.

— A vízmű tőkéi olyan természetűek — mondotta Jegessy Károly dr. főügyész — hogy azok felhasználását a város nem határozhatja el, csak a kezdeményező lépést teheti meg.

Minthogy a vízmű-pörben még jogerős ítélet nincs, a város csak a vízmű részvénytársasággal egyetemben járhat el. A megváltási összegre nézve négy tényező határozhatja el, hogy hadikölcsön céljaira felhasználja. A város, a társaság, továbbá azok a pénzügyintézetek, amelyeknél a megváltási összeg el van helyezve. Tévedésben van a közönség és azt hiszi, hogy a pénz a bíróságnál illetve az adóhivatalnál fekszik. Annak idején, amikor a város a pénzt letette, a bíróság beleegyezett, hogy jobb jövedelmezőség céljából, 5 százalékra az Aradi Első és az Aradmegyei Takarékpénztárnál helyeztessék az azzal a záradékkal, hogy a pör eldőlte után 30 napon belül a nyertes félnek bírói végzés alapján kifizetik.

— Az időközi jövedelmeket a bíróság rendelkezésére a zárgondnok keseli, illetve a bírósághoz belizeti. Ez is a részvénytársaság beleegyezésével történik így. A városnak azonban pörnyerés esetén a felhalmozódott pénzekből ki kell fizetnie a kamatvesztést, amelynek fedezésére a köz költségvetésbe minden esetben bizonyos összeget beállít és szükség lesz a vízmű kiterjesztésére is. Reméli, hogy a részvénytársaság, amelynek igazgatósága Aradon van, tudni fogja hazafias kötelességét és nem gördít akadályt az elé, hogy az időközi jövedelmeket hadikölcsön jegyzésre használják fel. Kéri a bizottságot, hogy utasítsa őt, a bíróságnál leendő eljárásra, ahol azt fogja kérni, hogy a bíróság a részvénytársaság meghallgatása után utasítsa a zárgondnokot, illetve adóhivatalt hadikölcsön jegyzésére.

A főügyész ezután még bejelentette, hogy az értesék ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében úgy határozott, hogy engedélyt kér a belügyminisztériumtól arra, hogy a gyámpénztár vagyonaiból százezer korona értékben hadikölcsönjáradékot vásárolhasson.

Megjegyzendő, hogy az alapokon kívül a város hadikölcsön jegyzésre használja föl, az autobus vállalat készpénzét, ami 47.000 korona, a lovasut 8000 koronáját, továbbá a Magyar Banknál lévő 287000 koronát. Ugyanerre a célra felhasználható még a tisztai nyugdíjalap és a Weitzer-alap is, mert a katonajáradék lombardirozható és a kamatdíjrendelékéből is tekintélyes jövedelme lesz az alapítványnak.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható melléklettel)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	—	151
Nyomda	—	151

Harcban

az egész török-orosz fronton.

(A szultán az entente eljárásáról. — Szaporodik a harcoló mohamedánok tömege.)

Tájékoztató tudósítás.

Konstantinápoly, november 12.

V. Mohamed szultán irádéja a hadüzenetről.

Konstantinápoly, november 12. A porta közli a császári irádét, amely a hadüzenetet tartalmazza és ezeket mondja:

Október 29 én, oly időben, midőn az ottomán flotta egy része a Fekete-tengeren gyakorlatozott, az orosz flotta egy része, melyet mint később megtudható volt, azért küldték ki, hogy a Boszporus bejáratánál aknákat szórjon el, a gyakorlatokat megzavarta és előrenyomult, annyira, hogy az a tengerszorosok elleni ellenséges aktusnak volt tekinthető. A császári flotta felvette a harcot. Az ottomán kormány azonban a sajnálatos esemény kapcsán az orosz kormányhoz fordult, vizsgálatot javasolva az esemény okainak tisztázására, hogy ily módon megőrizhesse semlegességét. Az orosz kormány azonban anélkül, hogy e kérelemre válaszolt volna, nagykövétét visszahívta és az ellenségeskedést megkezdte, amennyiben fegyveres erőnek parancsot adott, hogy erzerumi határt különböző pontokon átlépjék. Ezen idő alatt az angol és a francia kormányok visszahívták nagykövetsiket és megkezdték a tényleges ellenségeskedést, amennyiben az angol-francia flottát a Dardanellák ellen, angol cirkálókat pedig Akaba ellen tüzeltek. Miután e hatalmak azután kijelentették, hogy az ottomán kormánnyal hadiállapotban lévők tekintik magukat, elrendeltetett a mindenható támogatásában bízva a hadüzenete az említett államoknak. Az irádét a szultán és valamennyi miniszter aláírta. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Franciaország hadüzenete Törökországhoz.

Bukarest. A „Diminatea“-nak jelentik Szentpétervárról: Az itteni francia nagykövetség azt az értesítést kapta külügyminiszterétől, hogy a tegnapi napon a francia kormány Törökországhoz a következő jegyzéket intézte: „Az az ellenséges támadás, amelynek bűne a török flotta lelkiismeretét tereli és amely közvetve egy francia kereskedelmi hajó ellen is irányult, amennyiben a török lövedékek az azon volt utasok közel két francia asszonyt megölték és még több francia hajót is súlyosan megrongáltak, anélkül, hogy ezt megelőzőleg a német ka. onai és tengerészeti missziót a török hadsereg kebeléből elbocsátották volna, ami egyedüli mentésigé lett volna ezen ténynek: kötelességévé teszi a francia kormánynak, hogy kijelentsa, miszerint Törökország kormányának ezen eljárása folytán a háborus állapot Törökország és Franciaország között fennállóan tekintendő.“

A siiták is hadba szállnak.

Konstantinápoly. A Medshetil Uleman fetvat adott ki, amelyet nagyfontosságúnak mondanak, mivel a siita mohamedánokat bevonja a háboruba.

Törökország sikere.

Bukarest. A „Diminatea“-nak jelentik Konstantinápolyból: A külügyminisztérium közlése szerint a kaukázusi harcok mindjebban tért hódítanak. A török csapatok már a keleti határ egész szélességében harcban állnak az oroszokkal és mindenütt támadólag lépnek fel.

A török katonák felszerelése a lehető legjobb, szelleme mintaszerű és hogy vitézsége milyen fokon áll, valamint hogy ezt a vitézséget miként tudja majd gyümölcsösíteni, azt a legközelebbi jövő eseményei meg fogják mutatni. A próféta zöld zászlója magasán lobog a monarchia és Németország zászlaja mellett és ezekkel együtt fogja majd diadalát megülni.

Futnak az orosz hajók.

RÓMA. Négy orosz cirkáló, hetven kisebb hajó a Fekete-tengeren a török flotta elől Galacba menekült.

Görögország nem keveredik háboruba.

Konstantinápoly, november 12. A görög követ határozottan cáfolja, mintka elutazni készülne.

Konstantinápoly, nov. 12. Görögország visszautasította az angol kormány azon ajánlatát, hogy Ciprus sziget ellenében huszezer katonát küldjön Egyiptomba.

Minden magyar ember adjon
:: kölcsönt a hazának! ::

Vaskereszttel kitüntetett magyar tüzér.

(A motoros mozsarak hősei a belga várak ostrománál.)

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Budapest, november 12.

A francia és belga harcúterén az osztrák-magyar tüzérség tudvalevőleg vállaltva dolgozik a német tüzerekkel. A harminc és feles mozsárgyuk a várostromoknál mindent nagy szolgálatokat tettek. Különösen Antwerpennél tüntették ki magukat a magyar tüzérek. Antwerpen sikeres bevétel után a császár az útegek tisztjeit nagy kitüntetésekben részesítette és nyolc altiszt is megkapta az egyik legnagyobb kitüntetést: a vaskeresztet. A kitüntetett altisztek közül az egyik, Harich Fülöp uverbázi születésű tüzemester tegnap egy különítménnyel Budapestre jött. A vitéz mellett a német vaskeresztű csesli. Bészkén mondja el kitüntetésének történetét és a magyar nehéz tüzérek dicsőségteljes szereplését a nyugati harcmezőn:

— Három hónap óta vagyunk idegen harc tereken. Aachenből indultunk ki. Részt vettünk Lüttich, Namur, La Fère, Senlis, Reims, Brüsszel, Löwen, Mecheln, Antwerpen, Gent, Brügge és Ostende ostromában. Mondhatom, kemény munkát végeztünk. Leghosszabb ideig Mecheln ostroma tartott. Ezt két napig szakadatlanul érték motorútegeink és a télelmetes 42-esek lövedékei. Lüttich, Namur, Brüsszel, a belga várépítés büszkeségeire csak két-három lövést adtak le a nagyvenkettes mozsarak és az erődítések helyén egy pillanat alatt lüst- és romhalmaz lett...

— A legdélrebb tusa Antwerpen körül volt. Tizenkét napig tartott az ostrom. Nyolc napig szakadatlanul szóltak az ágyuk. Csak két-három órai pihenőnk volt naponként. Az ostrom utolsó három napján már éjjel-nappal dolgoztunk, nem volt egy perc pihenőnk sem. Mondhatom, az antwerpeni erődökben és maga Antwerpen körül az egyesült seregek, a németek, a belgák, a franciák és az angolok között még légerek és lunduk is voltak, makküzdöttek. Kirohanásaikkal nem egyszer

visszaszorították a német seregeket. De a német katonák kemény, makkos legények: nem hagyják magukat. Szörnyű öldöklő tusák után valóságos kieroszakolták a győzelmet. A tizenegyedik napon elnémitottuk a külső erődök ágyúinak a torkát, egymás után jelentették a külső erődök elesét, míg végre a tizenkettedik napon Antwerpen a németek kezében volt.

— Magát a várost kimélték ágyúink. Hogy az antwerpeni vasúti állomást és több középületet összelövédtük, ez azért történt, mert észrevettük, hogy a középületek tetőjéről gépfegyverekkel tüzeltek állásaink ellen. Természetes, hogy ezután nem volt kimélet. Így történt ez Mechelnben is. A mechelni székesegyház tetőjén négy gépfegyvert fedeztünk fel. Csak ezután kaptuk a parancsot, hogy a templomra tüzeljünk. A mechelni szép templom romhalmaz lett.

— Mecheln és Antwerpen között különben az angol aviatikusok ellen is küzdeni kellett. Sűrűn jelentek meg fejük fölött a katagó masinák. Október hetedikén este tíz óra körül egy német tüzérfőhadnagynak jelentették, hogy egy ellenséges repülőgép kovályog a fejük felett. Erre hat ember, közöttük én, parancsot kaptunk, hogy vegyük célba a repülőgépet. Nyolc lövést adtam rá. Két lövés találta, láttuk, amint a levegőben felrobbant, azután mint egy szétlépett madár zuhant le a földre. Az aufschlaggranat kitűnően talált. Az összetört gép alatt egy angol aviatikus tiszt és altiszt feküdt, de már mind a kettő halott volt. Az angol tiszt zsebeiben tényképtelvételeket találtak, összesen huszonhat darabot: hidakról és erődítésekről, valamint az esseni Krupp-gyárról is.

— A 30%-es mozsárgyúink, mondhatom, nagy meglepetéssel szolgáltak az ellenségnek. Kitűnően lőttük vele a várakon kívül a betonfedezékeket. De a gyalogság ellen is használtuk. Szörnyű nézni, hogy milyen pusztítást visz véghez. Háromszáz-négyszáz ember pusztul el egyszerre. A francia és angol nehéz útegekre is lőttünk a mozsarakkal, rögtön el is némuítak. A 42-es mozsarakat nem igen láttuk. Csak rettenetes hatásukat észleltük. A vaspáncélokot úgy turja keresztül a lövedék, mintha Manlicherrel egy vékony hártypapírost lőnének át. Lüttich, Namur és a többi belga erődök gyors eleso a nagyvekketteseknek köszönhető.

— Küzdelemünk megnehezítette az a belga harcúterén, hogy a bevett városokban ellenséges embereket találunk. Nem tudtuk a lapok, a mikor a belga polgárság ravasz hátbatámadásáról írtak, megörömtünk velünk, hogy egyszerre tiz-tizenkét ház ablakaiból lotték reánk. Férfiak, asszonyok és gyerekek. Ezeket a házakat azután összelödtük.

— Utoljára Ostendében jártunk. Itt ért engemet a kitüntetés. Pihenőt rendeltek. Közben előlépett egy német ezredes. A Heil dir im Siegeskranz-ra zendített rá a katonabanda, a német ezredes odalépett hozzám és nyolc más altiszt társamhoz s beszédet intézett hozzánk.

— Köszönöm nektek, magyar fiúk, vitézek és oroszánok voltatok — mondotta.

— Azután kitűzte mellemre a vaskeresztet. Én majdnem hogy sirtam örömben...

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk a nemzeti kölcsönből.

Első vonatunk Szabácsból Ljesnicára.

— Arany vitézségi érem egy bátor urinőnek. — A monitorparancsnok felesége a kórházhajón. — Aradi őrmester hőstette Szabács elfoglalásánál. —

— A déli harctérre küldött tudósítónktól. —

Szerbia. Tábori posta 151.

Csapatunk Szabácsból déli és keleti irányban gyorsan haladnak. Ma éjszaka Dubrava községnél intéztünk rohamot. Itt több száz szerb megadta magát. Reggel beszéltem velük. Népfölkelők is voltak köztük; ezek negyvennyolcötven évesek. Polgári rongyos ruhákban. Tegnap este megindult legelső vonatunk Szabácsból Ljesnicára. Huszonkét vagonból állott.

Szeptemberben Szabácsból való kivonulásunkkor, egyik mozdony legfőbb alkatrészeit egyik vasuti bécsi katonának az állomás mellett elásta. Így megbénított mozdony most is érintetlenül itt volt. Ugyanaz a bécsi katona most felkutatta az alkatrészeket, és a mozdonyt jól felszerelte. Vagonokat is hagytak itt a szerbek.

Katonáink a városházán, Szabácson tíz öreg asszonyt, két férfit találtak. A Szabácsi városháza erkélyén lógó fehér zászló magyarázatául hallottam, hogy ezek öregek, odamenekültek, kitzűték a fehér lobogót. Láttam őket. Közöttük van egy spanyol zsidó asszony.

Nem látszanak veszélyes embereknek.

(Egy aradi őrmester hőstette Szabácsnál.)

Nagy Mihály aradi vadászörrmester szintén részt vett a Szabács elleni ostromban. Nagy már negyedfél hónapja áll harcban és csak tegnap, kedden hajnalban sebesült meg Misárnál. Amikor rohamra vezette szakaszát, egy golyó a balmellét érte. A szíve fölött azonban kemény táblájú jegyzőkönyve volt és a golyó ettől félrecsuszott, úgy, hogy a mellem át a baloldalába fúródott, de csak gyöngébb sebesülést okozott. Most haza fog menni, de kijelentése szerint két hét múlva okvetlen vissza akar térni, hogy a már eddig megölt hat szerbjének számát szaporítsa. Nagyon különben kitüntetésre terjesztették föl, mert Szabács bevételkor igen szépen harcolt.

Amikor csapata Tabanovicstól nyomult Szabács felé, a határban igen erős szerb csapattal találták magukat szemben. Az volt a parancs, hogy a szabácsi templomot kell iránynak tekinteni. A tőle pár lépésnyire álló gyalogos hadnagy eltévesztette az irányt és épen másfelé akarta vinni embereit, olyan irányba, ahol a szerbek nagyon erős fedezékek mögött várták a mi katonáinkat. Az őrmester felhívta a hadnagy figyelmét a veszélyre s eltérítette őt eredeti szándékától, amivel egész csomó emberünk életét mentette meg. Azután hat vadászával rohamot intézett hetven szerb ellen és megfutamtotta őket.

(Arany érdemkereszt egy urinőnek.)

A szabácsi Száva-parton, Klenák romjaival szemben tartózkodott ma a Traisen nevű kórház-hajó, amelynek fedélzetén ma kapta meg az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján Rodinius Amelia urnő, a Maros nevű monitorunk parancsnokának bájos ifju hitvese. Az urnő mesolyogva vette át hősiességének Orfensege által küldött nagyszerű dokumentumát. Az érdemkeresztet Barcsay Abris dr., a Traisen főorvosa és parancsnoka nyújtotta át, amely után beszélgetést folytattam azzal az urhölgygyel, aki ebben a háboruban legelőször kapta meg a hős asszonyok között az érdemkeresztet s ő az egyetlen, akinek megengedték, hogy az érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján viselhesse. A szelid tekintető, nyulánk, barna ifju hölgy szürke szivert, hófehér kis sapkát visel, fehér kötenyke van rajta s a karján lévő vörös kereszt hirdeti lelkes önfeláldozó készségét.

— En augusztus eleje óta, tehát a háboru kitörése óta teljesítek szolgálatot ezen a kórház hajón. Azóta megszoktam nélkül itt dolgozom: ápolom a sebesülteket, — segédkezem a sebesült katonák be- és kiszállításánál, míg férjem szintén a Száván, a Maroson működik. Azért kaptam a kitüntetést, mert számos alkalommal akkor is felvettem hajóra a sebesülteket, amikor a szerbek a Traisenre ágyukkal lövöldöztek. A hajón lévő lyukak mutatják, hogy gyakran életveszélyben voltunk. A hajó igen gyakran került tűzvonalba a háboru eddigi folyamán. Hogy mi módon ápoljuk itt a sebesülteket, arra élénk példa Mucsanovics szerb főhadnagy esete. A többiekkel együtt hajónkra vettünk egész csomó szerb katonát, s így került hozzánk a megsérült főhadnagy is. Tegnap már olyan állapotban volt, hogy elhagyhatta a Traisen-t és az ország belsejében lévő valamelyik kórházba viheték. Távozásának alkalmával hosszú levélben referált ezredesének a vele történt eseményekről. A levelet Svájcban keresztül fogják kézbesíteni a Szerbiában lévő szerb ezredesnek. A főhadnagy azt írja többek között, hogy nálunk a szerbeket talán még jobban ápolják, mint a magyar sebesülteket. Persze ez túlzás, mert mi teljesen egyformán részesítjük támogatásban az összes sebesülteket, akik hajónkra kerülnek.

Az urhölgy végül kijelentette, hogy mindaddig itt marad, amíg férjének hajója a Száván teljesít szolgálatot.

Bolgár Lajos.

Minden ötven koronás kötvény jegyzése egy-egy csöpp, melyekből milliók lesznek a hadsereg számára.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Jönnek a németek.
Szombat: Jönnek a németek.

* Uj bérlet a színházban. Tudvalevő, hogy a háborus viszonyok folytán az idén nagyon kevés bérlet akadt. Nehány lelkes színészbarát belátta, hogy a színházat támogatni kell és hozzáálltak havi bérletek gyűjtéséhez és sikerült a szezon elején bérletkhoz u. m. özv. Fábiáné, Neuman Testvérek, özv. Andrányiné, Párecz testvérek, Kövér Márton, Embej, Tomkéné, páholybérletkhoz a következőket megnyerni: Palmay dr., Tenner József, Bachs Simon, Biog Hugó, Éles Béla dr., Leopold Zsigmond, Goldschmidt Sándor. A havi bérletre való gyűjtés még folyik és ezzel a bérlettel remélhetőleg megindul a színházunk is. — Vasárnap délután Tatárjárás a főbb szerepekben Diósy, Pataky, Fülöp I. Hampel I., Győző, Barics, Várnay, Deily stb. Este a Falurossza körül színre a cimszerűbben Barics Gyula, Finom Rózsi Pataky Vilma játssza. A többi főszerepeket Polgár S., Herold, Győző, Virág stb. játsszák.

* Nagyszabású amerikai dráma az Apollóban. (Háborus aktualitások az új műsoror.) Ma este mutatta be az Apolló-színház új műsorát, amelynek gazdag és stilszerű összeállítását a publikumnak pompás szórakozást nyújt. Minden embert, aki csak egy csepp érdeklődéssel kívéri a világhistóriának legújabb fejzelőjét, ren kívül érdekelnek a harctéri mozgóképfelvételek. A legendás Hindenburg tábornok csodá hadműveletei elevenednek meg előttünk ebben az új harctéri sorozatban, amelynek második része a német tengeri flottát mutatja be. A történet angolok flottájának erejét alaposan meggyírálta az ügyes s bátor német flotta, amelynek dicsőséges hajóit látjuk a képen. Az új műsor egyik legszebb és legértékesebb száma a Sors keze című több felvonásos amerikai dráma, amely az életnek megrázó valóságán épült föl. Régen volt a mozinak ilyen nivós és érdeklésítő alkotása, amely a legteljesebb mértékben lekötö a nézőközönség érdeklődését. Duci bácsi groteszk alakjával most is derűs perceket szerzett a publikumnak. Pénteken ezt a sláger-műsort vetíti még az Apolló.

* A titokzatos festmény. (Szencziújság az Urániában.) Egy méreteiben hatalmas és minden tekintetben szenzációs drámát mutat ma a színház, mely a legközelebbi muliban a főváros nagyobb mozgósínházaiban aratott győzést. A dráma címe A titokzatos festmény és egy szegény leány történetét tárgyalja oly megkapó realitással, oly gyönyörű színezéssel, hogy az az első pillanatban megkapja, lenyűgözi a nézők figyelmét és érdeklődését. A szegény leányt ide-oda veti a sors, elveszti anyját és árvaságának okzója vőlegénye, csalódik benne, csalódik az emberekben, míg végre talál valakire, aki magához fogadja, jól bánik vele és igyekszik felejtetni a múltat. Jótevője is meghal és most egyedül maradván, új tudománnyal indul neki a világnak, hogy megbüntesse élete megrontóját, boldogságot tönkretévőjét.

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpál László 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe:

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük a hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Flandriában dől el Franciaország sorsa.

— Németország kiapadhatatlan erőforrásai. — A franciáknak nincsenek tartalékjaik. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Moraht őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa írja:

Negyedév óta tart a világháború és olyan döntő esemény, amely a harcok végére következtetést engedne, még nem történt. Azonban, ha lassan is, fejlődnek a dolgok. Nem is képzelhető ez másként ebben a harcban, amelyet Európa népei egymással küzdelemért küzdenek. A szövetséges közép-európai hatalmak: Németország és a monarchia nem merültek ki. Férfiak és ifjak az erőnek olyan tartalékát adják, amely a győzelem kikényszerítésére elegendő lesz. Az áldozatkészség forrásai nem apadtak még el, az anyagi erők alapja nem rondult meg és míg ezelőtt vállunkat egymásnak vetve ketten álltunk, most a közeli keleten hozzánk csatlakozott a mohamedán világ. Osodálattal láthatjuk a nyugaton harcoló német seregek eddigi előretörését, álmélkodva gondolhatunk vissza Hindenburgnak orosz seregeket megsemmisítő csatáira. Nem feledhetjük el, hogy egy ellenséges állam: Belgium már közel áll a teljes megszüntetéshez. Minden további még a jövő és a küzdőtérre, amely lassan mind az öt világrészre kiterjed, újabb és újabb barátaink lépnek. Vajjon ki lesz a győztes?

Európa nyugati hadiszínterén, amelyik a tengerparttól a Jura hegységig húzódik, hatszázötven kilométeres irdatlan nagy csatafronton tart a küzdelem. Belgium északi részén Nieuporttól Armentièresig széles lapály nyúlik, amelyet csatornák és víziutak sűrű hálózata borít. Az esősékektől áthatolhatatlanná vált hatalmas mocsaras területek nehezítik meg itt a hadműveleteket és harc vonalat apróbb, különálló csatákra tagolják szét. Mintha csak arra teremtették volna őket, hogy a védekezők erejét megsemmisítsék. Itt nyomul előre már két hét óta lépésről-lépésre a németek támadó szárnya. Nieuport kikötőjét keletről és délkeletről körül fogtuk, a több helyen áthidalat Yser-csatorna öt kilométerrel mögöttünk maradt már és csak a Dixmuiden—Ypern közti csatorna-szakasz volt az ellenség kezében. Ekkor történt ahogyan az ellenség, hogy fölszakítva a nieuporti zsilipeket, tengervízzel árasztta el a területet. Embermagasságot meghaladó vízszint választja el most itt tőlünk az ellenséget, azonban ez nem akadályozhatja meg azt a tervünket, hogy talán indirekt taktikával el ne érjük a Dünkirchen—Calais vonalát. Dixmuiden elfoglalása már egy lépés ebben az irányban.

Ypern vidéke — ahová szárnyunk főtámadása irányul — és a belga—francia határ Armentières—Kassel közötti része, amely vidék 175 méter magasságban fekszik a tengerszint fölé, különösen alkalmas terep a tengerpart felé irányuló áttörésre. Ezt az áttörést a kis francia erődök: a Lys partján levő Aire és az Airtól tizenöt kilométerre északra fekvő St. Omer alig tudják föltartóztatni. Kínálkozik tehát út, amellyel az Yser—Ypern csatorna-vidék elkerülésével haladhatnak céljuk felé csapataink. A velük szemben álló erő: a belga hadsereg maradványa, amely a minden elképzelhető formában szenvedett veszteségek következtében 80—40,000 emberre olvadt össze, mintegy kétszázszor angol, 40,000 hindu és

egy jelentékeny erejű francia sereg, melyek az Ypern—Nieuport vonalon állottak föl és idáig nehéz angol és francia hajóágyuk tüzelésétől támogatva harcoltak. Most, különösen Dixmuiden elvesztése után az ellenség is Ypern-nél koncentrálja csapatait. Az ellenséges csapatok jórészt nagy bátorsággal küzdenek és élelmezéssel, municióval, veszteséget kiegészítő csapatokkal ellátásuk a tengerparton levő támaszpontokról Dünkirchenből, Calaisból és Boulogneból kitűnő. A belgák fanatikus gyűlölete, a zsarnok angol uralknak vakon engedelmességeké hiúvá hideg elszántága és a szigetországukért reszkető brittek elkeseredése késhogyig menő kemény harcot helyeznek itt kilátásba.

A Lys folyótól a Somme-ig, déli irányba fordul a nem kevésbé fontos harctér. A franciák balszárnyával küzdenek itt erős német seregek. A mieink át akarják törni a frontot, az ellenség minden erejével igyekszik megtartani állását legalább is addig, amíg Flandriában eldől a küzdelem jobbra vagy balra. Ha a calaisi csatorna partján a szövetségesekre kedvezőtlenül végződik a harc, akkor biztosan lehet számítani arra, hogy az egész belga—angol sereg elvágódik a francia balszárnytól. Ezért a franciák erős segélycsapatokat hoztak erre a pontra, hogy ne kerüljenek abba a veszedelembé, hogy beleszorulnak a hátuk mögött alig 90 kilométerre fekvő tengerbe. A hadiszínter itt hullámos dombvidék, amelyet több északkeleti irányban futó folyó völgye szakít meg. A Lys és Somme közt hetek óta tartanak a harcok, a melyek alatt elegendő sáncot, ideiglenes erődítéseket készíthettek a csapatok. A német harc vonal körülbelül ezt az irányt tartja meg: Lille-től nyugatra, La Bassée, Arras, Albert. A fontosabb pontokon hetek óta megismételt előretörések leginkább az ellenség gyöngítését igyekeztek elérni. És a Tribuna itt járt haditudósítója már írja is.

— A francia katona teljesen kimerült. Nem tud már többet tenni!

A most leírt csataterhez folytatólag csatlakozik a Chauhess-Roye-Noyon vonal mentén az Oise-ig nyúló harmadik hadiszínter. A harcoló csapatok frontja Soissonstól északra Vailly-nál, az Aisne egész mentén és Rheims vidékéig tör előre. Az ellenséges csapatok ezen a hosszú fronton gyalogsági tüztávolságra megközelítették egymást. Helyenként oly közel vannak az ellenfelek, hogy éjjelenként áthangszik a lövészárkokba az ellenséges őrszemek kiáltása. Az egész front és a mögötte levő tartalékcsapatok is mély futóárkokban állanak állandó harcra kész helyzetben. Gyakran hosszabb szünetek állanak be a harcokban, majd heves tüzési támadások kísérik meg az áttörést. Itt csapataink kizárólag francia erőkkel állnak szemközt, de egyre szaporodnak a jelek, amelyek az ellenség kimerülésére vallanak. Számottevő tartalék, úgy látszik, már nem áll a franciák rendelkezésére. Hadvezetésünk kellő időben fölismerete ezt és október végétől állandó támadásokat rendelt Vailly irányában. Ennek a harcfrontnak legnagyobb jelentőségét az adja meg, hogy rendkívül közel fekszik Párishoz. A legjobban előre tolt pontok: így Vailly és Noyon alig van

nak nyolcvan kilométerre a francia fővárostól és a franciák frontján túl egészen nincsen olyan akadály, amely feltartóztatná támadásunkat. Hogy mégis miért nem siettetjük ezen a fronton a támadást és a francia arcvonal áttörését, arról természetesen nem lehet nyilatkozni. Kétségtelen pedig, hogy a Páris ellen vezetett támadás nagy morális hatással lenne az Olsótól északra harcoló francia csapatokra is.

Rheims-től Aerdunig terjed az óriási front további szakasza, amely egész szélességében át végig az argonnei erdőt. Champagne szabád földjén a harcok egy idő óta elcsendesedtek, ellenben az Argonne-olban elkezdett erdei harcokban lépésről lépésre mennek előre csapataink: a német tróáörökös hadserege. A fők sűrűje és a gondosan előre elkészített harc vonalak, sáncok, lövészárkok csak a leglassabb előrenyomulást, embernek ember ellen való párharcát teszik lehetővé itt. Világos azonban, hogy mielőtt Verdun erdőjeit nyugat felől megtámadhatnók, előbb az argonnei erdőt kell megtisztítani az ellenségtől. Verdun körül tehát hallgatnak egyelőre a harcok. Az erősség megszálló csapatait ugylátszik a sűrűn ismételt kirohanások meggyengítették. Verdun észak, kelet és délkelet felől körül van veve és csak délnyugati irányból férhetnek még hozzá a francia csapatok. Hogy mennyi ideig állhat még Verdun, azt nem lehet előre megmondani. Minden azon fordul meg, hogy milyen erővel tudjuk fölvonultatni nehéz tüzérségünket, amelyre azonban a front más helyein is szükségünk van. Hogy milyen szivócsán védelmezik a franciák ezt a harminc eléretolt erődöt körülvevő várat, azt legjobban bizonyítja, hogy csapataink szeptember 21. óta tíz kilométerrel távolabb jutottak a keleti erődöktől.

A Verdun körüli harcokat nem lehet a szomszédos Toul és Nancy elleni támadásra való különös figyelem nélkül vezetni. Ez a két erősség komplexum szintén erős pontja a francia várendszernek és védőserege ismételt kirohanásaival már bizonyosságot tett offenzív szelleméről. Ennek ellenére sikerült csapatainknak még októberben elfoglalni Camp de Romains fontos zárberődöt a Maas mellett St. Michiél-nél. Ezzel a Verdun és Toul közötti összeköttetést megszünt és a Maas gyors átlépése lehetetlenné vált. De mégis azt kell mondanunk, hogy a nagy francia keleti erődök még sértetlenek. Ha a támadásunk csak Lotharingiából és Elzászból indult volna ki, akkor még ma sem lennénk Belgium birtokában, sem a Verdun és Lille között teljesen francia földön fekvő háromszáz kilométeres harcfrontnak. Ha Verdun elestek: sark pontjává válik a délnyugati német seregeknek, míg Toul, Nancy Epinal és Belfort csatorna csupán mellékes hadművelet marad.

Végül a hosszú front déli szakasza következik, amely már a háború kezdetén mállek hadiszínter volt. Nem követték el a franciák kedvéért azt a hibát, hogy a Vogezok nehéz terepét erős seregekkel támadjuk meg és azokat belevigyük a határtól nyugatra irányuló előnyomulással a veszélyes völgyben az ellenség törébe. Így még ma is Elzászban vagyunk és defenzívát folytatunk arra szorítkova, hogy a francia csapatok elitjének, a hires alpesi vadászoknak támadásait a Sundgau-ban Feisölháuz déli szögletében visszaverjük. Ezen a területen jelenleg Belforttól keletre Dammueleirsh, Altkirch és Sept között, megörösített állásban vannak a franciák, akiket a belforti külső védőművek is támogathatnak egy német támadás ellen. Hogy közeli időben várható-e Belfort megtámadása: kérdéses. Az ostrom munkája semmiesetre sem könnyű fel-

H I R E K.

LEGUJABB

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentése.

Érkezett reggel 3 órakor.

Berlin: Lokalanzeiger jelenti Rómából: A consultán tegnap a szokásos ebéd alkalmával a király születésnapján a francia, angol és japán követek feltűnően elmaradtak.

BERLIN. Kedden éjjel megjelent egy Zeppelin léghajó Sherness és Harvie fölött. A doveri fényszórók rávilágítottak, de nem lőttek.

Amsterdam: Corinthia angol tizenháromezer tonnás cirkáló, valamint további nyolc gőzös hiányzik.

Páris. Abessziniában forradalmi mozgalom támadt.

London. Az angol parlament-tagjai közül ezideig 126-an teljesítene a flottánál és a hadseregben tényleges szolgálatot.

Párisból jelentik: Caillaux, aki mint tiszt szolgálat a hadseregben két hét fogságra ítélték, mert tábornokának goromba levelet írt. Caillauxné apolonőnek ajánkozott a párisi Vörös Kereszthez, de visszautasították.

Kairó: A szuezi csatónál túl több ütközet volt. Több ezer beduin rajtaütött a határ-őrsegeken és legyilkolta azokat.

SZÓFIA. (Hivatalos.) Vidéni jelentés szerint ott tegnapelőtt éjszaka óta agyudörgés hallatszik. Oroszok felől.

Szerb hírek szerint a szerbek ellenállása Sabao-Krupanj vereség óta csaknem meg van törve. Valjevoi állásban sokáig nem tarthatják magukat.

SZÓFIA. Nisből jelentik: A lakosság körében egyre erősebben követelik a Bulgáriához való közeledést. Nagy a gyűlölet Görögország ellen. Nyíltan vádolják Görögországot, hogy nem váltja be ígéretét és hűtlen magatartást tanúsít.

Budapest. A hadisajtószállásról jelentik hivatalosan: Szerbiában győzelmesen nyomulnak előre csapataink. Krupanjt is teljesen kiűntve találtuk. Házakat, üzleteket a szerbek kivonulásukkor kiraboltak. Lezártuk ezeket, bizonyítékul a szerb rablásoknak.

Görög-bolgár csapatok összeütközése.

SZÓFIA. A határon álló és napok óta nyugtalanító mozdulatot keltő görög csapatok tegnap váratlanul Sovrokop határában több helyen megtámadták haderőnket. Az egész vonalon fegyveres harc támadt, amely estig tartott. Csapatunk a tüzelést viszonzották. A veszteségek ismeretlenek.

— Temetés. Hegyi Albertné, akorán elhunyt aradi uriaszonyt ma délután a részvét impozáns megnyilatkozása mellett temették a Bohus-palotából. A temetésen megjelent Varjassy Lajos polgármester, továbbá az aradi asidó hitközség előjárósága, az aradi kereskedelmi és iparkamara, az Aradi Kereskedők Köre vezetősége és tagjai és nagyszámu közönség. A koporsó fölött Vágvölgyi Lajos dr. főbíró tartott megindító gyászbeszédet.

Megírtuk, hogy az elhunyt urad emlékére alapítványt gyűjtönek, amelynek kamatait egy, a háborúban elesett, vagy keresésképtelenné lett aradi kereskedő, vagy kereskedelmi alkalmazott családjára kapja. Az alapítványhoz újabb hozzájárultak: Goldschmidt Sándor 50 korona, Brandeisz Henrik és neje 30 korona, Sugár Jenő dr., Zádor

Imre és neje, Nemess Géza és neje, Glück Károly és neje, Tenner József és neje, Leopold Zsiga és neje, Pálmay Lajos dr., Funkelstein József és neje, Meer Ármán és neje, Jellinek József 20—20 koronát, Schmidt Zoltán, Klein Blau Irma, Hegedüs Gyula és neje, öz. Sándor Jakabné, öz. May Jánosné, ifj. Tolnai János, Somló Ármán dr., Stein Zsiga és neje, Somogyi Gyula dr. és neje, Reiser Lenke, M. K. 10—10 korona, Berger Márton és neje 6 korona. Az alapítvány eddigi összege 781 korona. Akik az alapítvány összegét a maguk hozzájárulásával gyarapítani akarják, sziveskedjenek ezt Keppich Zsigmond urhoz, Arad, juttatni.

— Folytatólagos sorrendje Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi november hó 17-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 9. A közlekedési bizottság be-terjeszti az 1915. évi közlekedési sorrendet megállapítás végett. 10. A jeggyár üzemének vezetésére kiküldött bizottságnak jelentése az 1915. évi költség előirányzat tárgyában. 11. A temető bizottság javaslata a temető kertészetnek 1915. évi költség előirányzata tárgyában. 12. A tanács előterjesztése a haroban elesett hősök részére kijelölendő disztrihelyek tárgyában. 13. A tanács be-terjeszti a hidüzemek 1915. évi költség előirányzatát.

— Aradi népfelkelők határozásáról szolgálatban. (Lövél a szerkesztőséghez.) Alulírott aradi lakos népfelkelők, kik jelenleg a szerb határozókat katonai szolgálatot teljesítünk, azzal a kéréssel fordulunk a tekintetes szerkesztőséghez, hogy alábbi kérésünket meghallgatva, azt javunkra elintézni sziveskedjék. Bevonulásunk idején, július 27-én a rend fenntartására csendőrsőkhöz lettünk beosztva, honnan később elvezényelték és határon szolgálat teljesítésére lettünk beosztva. Így teljesen idegen ezredparancsnoksághoz kerültünk és saját eszedük hollétéről nem tudva, kénytelenek vagyunk saját magunk arról gondoskodni, hogy a téli hónapokban szükséges meleg ruháról gondoskodjunk.

Nem teljesítheti hazája iránti kötelességét az a katona, aki nem rendelkezik kellő egészséggel, mi pedig szívvel-lélekkel katonák vagyunk és a háború egész tartamára egészségesen kívánunk maradni.

Arra kérjük tehát tekintetes szerkesztőségét, hogy az illetékes helyen a zord, hideg idő védekezésére szükséges téli ruhát: alsóinget és lábravalót, hősapkát és kezyűt részünkre kieszaközölni sziveskedjék. Stern Leopold (Munkácsi-u. 8.) Zimmer József (Bercsényi-u. 16.), Györgyák Kálmán (Varjassy Lajos-u. 158.), Alekein Péter (Gáj, Templom-u. 32.), Nadvornik István (Demeter-u. 32a.), Sztrajn Damaszkin (Kisszentmiklós.)

Hisszük, hogy a derék aradi népfelkelők kérése ott, ahol katonáink részere meleg ruhávalót gyűjtönek, elintézésre talál. A címük: M. kir. csendőrsz Szinica.

— Megváltoztatott tanuvallomások. A váraduzsopai gyilkosok bünpörének mai tárgyalásán a bizonyítási eljárást befejezték. A mai tárgyalás érdekessége az volt, hogy azok a tanúk, akik a bünpör nagyváradi tárgyalásán az akkor halálraítélt vádlottakra a legterhelőbban vallottak, most valamennyien kedvező tanuvallomást tettek. Mikor erre vonatkozólag kérdést intéztek hozzájuk, a tanúk azt felelték, hogy ők Nagyváradon sem tettek olyan vallomást, mint a milyent a várad tárgyalás jegyzőkönyve mutat. A bizonyítási eljárás befejezésével Morocza Dénes királyi ügyész a másodrendű vádlottnál, Csontománál módosította a vádat felbujtásra, míg az elsőrendű vádlott Kurpás György ellen fentartotta a gyilkosság vádját. Eszerint szövegezték meg az esküdtekhez intézendő kérdéseket is, mindkét vádlottnál két-két tény- és két-két jogi kérdést. Ítélethozatal holnap várható.

— A hadbavonultak gyermekeinek felrüházására adakoztak: Herbstein Cecília 10 korona, Reich Katalin 3 korona, Raisz Magdus 5 korona, Goldis László 2 korona, báró Andrányi Károlyné 10 korona, Birkenhauer Miklósné 4 kor.

— Izr. istentisztelet. A péntek esti istentisztelet további intézkedésig 4 és egynegyed órakor kezdődik.

— Köszönetnyilvánítás. Hálás köszönetnyilvánítjuk mindazoknak, kik kedves emlékü Endre fiunk elhunyt alkalmából vigasztaló szavaikkal, vagy soraikkal megkerestek és mély bánatunk enyhítésére voltak, ugyszintén a végtesztességen résztvevőknek és pedig katonai bajtársainak, a városi tanácsnak, rokonok, barátok, ismerősöknek és a város nagyszámban megjelent közönségének. Győrössy Endre és neje.

— Elhalasztot pályázat. A Boros Béni szoborbizottság Fábry Sándor dr. elnökletével november 5-én tartott ülésében elhatározta, hogy a Boros Beni-szobor pályázati határidejéül megjelölt 1915. január 1-jét a háborus állapotokra való tekintettel és több oldalról érkezett megkeresésre elejtik a újabb pályázati határidőt csak a háboru befejezése után fognak kitűzni.

— A Maros folyó konop—aradi szakasza milovai szakadásának biztosítási munkálatait, amely 8300 köbméter könyag szállításából és beépítéséből áll, Mairovitz Mór és fiai máriaradnai cég kapta vállalatba 30.710 koronás ajánlata alapján.

— Elveszett ma este hét óra után a Kossuth-utcától a Neuman-gyárig terjedő utvonalon, egy fekete szkonksz muff. Kérjük a becsületes megtalálót, adja át a rendőrségnek.

Jdegbajok a harctéren.

(Egy törzsorvos naplótöredékeiből.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 12.

D. Dr. honvédtörzsorvos harcéri naplójának igen érdekes részleteit engedte át a nyilvánosságnak. A törzsorvos elérkezettnek látja az időt tapasztalatainak közlésére, mert úgy véli, hogy „a most lezajló véres háboru első fázisának már a vége felé jár.”

Naplófeljegyzései egy segélyhelyen való működésére vonatkoznak. Az északi harctéren a csatatérről három kilométer távolságra dolgozott, a honnan a sebesültvivők fáradhatatlanul hordták hozzá a súlyos sebesülteket, míg a könnyen sebesültek rendszeren a maguk lábán érkeztek be a segélyhelyre.

A törzsorvos megállapította, hogy a sebesültek legtöbbje már el volt látva az első segélylyel, a bajtársak, tisztak, altisztak, sebesültvivő katonák a legtöbb sebesültet már a csatatéren bekötözték, „legtöbb esetben meglepő precizitással, korrektül.” Nagyon sok sebesültnek a kötését nem is kellett a segélyhelyen megújítani.

Az orvosok munkáját a legtöbb helyen a vízhiány nehezíti meg. D. törzsorvos is „abszolút viz nélkül” dolgozott és úgy segített magán, hogy a kisebb sebeket jódlinturval becsuetelte és bekötötte, a nagyobb sebek üregét pedig perubalzsammal kitöltötte és azután kötötte be.

A legnagyobb gondot természetesen a koponya, a mell és a has sérüléseire fordították. Ezek a sebesültek azonban morfium-injekciót kaptak, hogy fájdalmat ne érezzenek. A koponyasérülés arányilag sok volt abban a csatában, a melynek tapasztalatait a törzsorvos közli. Vigasztaló momentum azonban, hogy vitézeink még a legsúlyosabb koponyasérüléseket is jól tűrik és sok olyan sebet kivevernek, a melyből való felgyógyulásukat még az orvosok is megcsodálják. Így például D. törzsorvos megemlíti, hogy sebesültjei közt voltak, a kiknek a fején „dió, sőt egész almánagyságu kerek agyvelő-állomány volt szabadon látható” és ezek a vitézek, a kik e súlyos sebbel már huszonnégy óra óta feküdtek künn a csatatéren a tarlón, a segélyhelyre kerülve, ólénk beszélgetésbe bocsátkoztak az orvosokkal.

A sebesültek nagy része igen nyugodtan viselkedik a segélyhelyen. Van rá eset, hogy a

sebesült a legnagyobb sértésről megszólva tudomást se vess. Például egy tisztiszolgának a gégefőjén ment keresztül egy sbrapsell-darabja derék vitéz nem arról panaszkodott, hogy néhez a lélegzetvétele, hanem arról, hogy nincs egy szál cigarettája se, pedig nagyon szeretne rögyújtani.

A katonarvosok előtt köztudomásu, hogy sérülés nélkül is elpusztulhat az ember a háboruban. „Az idegbajok egész gyűjteménye törhet ki az emberen a csata hevében. Ezek az idegbajok azonban nagyon sok esetben jóindulatúak, elég gyorsan gyógyulnak.” Egy igen érdekes esetet D. törzsorvos így beszél el:

— Egy százados barátomat hozzák a sebesültvívők, hörögve, mintha már utolsót lélegzene. Jobboldali archüdéssel és a jobb végtagok bénulásával. Intésemre a lelkészünk, aki mindvégig kitartott melletttem, ellátta az utolsó kenettel. Azután félrehelyeztettem, mint elvesztett embert. Pulzusa már nem volt, lélegzése alig észrevehető, de azért, parancsomra tisztiszolgája ötpercenként szorgalmasan rakta fejére a jéghideg borogatást.

— Ime egy óra múlva magához tért, görcsösen elkezd zokogni, majd apródonkint, akadózva, egyes szavakat kihagyva, de azért elég érthetően elbeszéli nekünk az utolsó huszonnégy órában kiállott szenvedéseit, lelki emócióit a depresszióit . . . míg egyszerre, épen egy parancs kiadása közben elszédült és azóta nem tudott többé magáról semmit.

D. törzsorvos feljegyzéseiben nem győzi dicsérni az egészségügyi katonákat, akiknek ügyes és humanus eljárását nagy megelégedéssel látta.

NEMZETI SZINHÁZ

Péntek, 1914. évi november 13-án:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Itt először:

Jönnek a németek.

Végjáték 3. felvonásban. Írta: Strobitzner Henrik. Rendező: Delli Lajos.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

6414—1914. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál üresedésben levő 3609 korona kezdőfizetéssel és 1040 korona lakbérrel a városi fizetési szabályzat VIII. fizetési osztály III. fokozatába sorozott főszámvevő helyettesi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888. I. t. c. 17. §-ában megkivánt képesítési okmányaikkal, valamint eddigi szolgálataikra vonatkozó szolgálati bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeket méltóságos báró Urbán Iván urhoz, Arad város főispánjához címezve 1914. évi november hó 21-ig hivatalomhoz nyújtsák be.

Az állás főispáni kinevezés útján fog betölteni.

Arad, 1914. november 12-én.

Varjassy
polgármester.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, oser hasáb és dorong kapható vagononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálinkakarakter Andrassy tér 5. Telefon 651.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

Éles Árminnál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekesznek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára **2 korona.**

Hajfestő

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara **2 korona.**

Sépkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással **3 kor.**

Szőrvesztő Depilor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással **1 korona.**

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítatott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási

szükségletek fedezésére.

Ájánljuk:

Ájánljuk:

Arc-krémek

Jilatszerek

Hőlgyporok

Kölni vizek

Fogporok

Fog-krémek

Fogpaszták

Fogkefék

Szájvizek

Szappanok

Hajvizek

Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és droguaria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jellege alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

OKTATÁS.

Jelesen Crettséginett,
tanításban jártas joghallgató instructori állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5586

KIADÓ LAKÁS.

Háztulajdonosok figyelmébe!
Lakások februári és májusi negyedre már bejelenthetők csekély díjszabás mellett a „Lakásnyilvántartási Irodában” Deák Ferenc-u. 8. Telefon 816. 5580

Kiadó

Petőfi-utca 10. szám alatt két elegánsan butorozott szoba villanyvilágítással. Bővebbet nygvanott. 5584

Azonnal kiadó

a Deák Ferenc-utca 42. sz. házban egy II. emeleti 8 szoba és mellékhelyiségekből álló utcai lakás. 5549

Kiadó lakás.

Ferdinánd u. 1. sz. alatt 6 nagyszobás újonnan átalakított I. emeleti és 5 nagyszobás földszinti lakás fürdőszoba és mellékhelyiségekkel minden órában kiadó. 5585

ÜZLETEK.

Egy elismert
jó forgalmu fűszerüzlet kortított falmerés és trafik engedéllyel hadbavonulás miatt azonnal átadó. Cím a kiadóban. 5583

ALKALMAZÁST NYER.

Könyvügynökök
és ügyvédnők azonnal felvételnek, Krausz Paulin könyvkereskedésében Színházépület. 5584

INGATLAN.

Eladó magánház,
melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5569

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Vadonat új
legjobb minőségű kerékpár állvánnyal együtt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5561

Jókarban levő

hálószoba butor megvételre keresetlik. Cím a kiadóba. 5588

KÖLÖNFÉLE.

A jószívű emberekhez

könyörög egy szegény asszony, ki öt apró gyermekével nyomorog és férje súlyosan beteg. Lakik: Kossuth-utca 85. szám, az udvarban.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 248. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzödényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága,

68—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

O császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat híven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

O császári és apostoli királyi Felsége a magyar honvédelmi, földművelésügyi és kereskedelmi-ügyi miniszter urak nevében is a m. kir. belügyminiszter ur által tett előterjesztésre 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettséget híven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt elkövetett s a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőztessék; a jogerős ítélettel kiszabott és még végre nem hajtott büntetéseket pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágással, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekeit sértő kihágást képez, ideszámítva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 63., 64. és 78. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati

kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20-ig eleget tettek.
Az 1912. XXX. tc. 65. §-ában meghatározott kihágásokra vonatkozólag az 1914. évi július hó 27-én kihirdetett amnestia-értekezlettel marad.

Arad, 1914. november 10-én.

Dr. Grunecz László, s. k.
rendőrkapitány, s. b. bíró.

Legújabb készítményű

„STYRIA KÖTŐGÉG”
u. m. síma és kőrkötőgépeket előnyös feltételek mellett részletekre is küldök.

Ingyen tanítás.
Mindennemű alkatrészek gyári áron kaphatók. Kerékpárok, kötőgépek és varrógépekről ingyen árjegyzék. 5585

Fogl József Lajos,

„Styria” kötőgép gyári raktára Budapest, VI., Vörösmarty-u. 33. sz.

798—1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915. évben szükséges kötélárak szállítása iránt folyó év november 16-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár: kimutatás szerint.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek és a szükséges kimutatás a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi november hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3561

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

796—1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915-ben szükséges cement és mész áruk szállítása iránt folyó év november hó 16-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár: Portland cement 100 kgrm. 4 korona 50 fillér. Rómán cement 100 kgrm. 4 kor. 20 fillér. Kőmentes mész 100 kgrm. 3. korona 19 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan

nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi november hó 9-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

25840—1914.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város rendőri kapitányi hivatala közhírré teszi, hogy az országúton sívegcsukor találtatott.

Joges tulajdonosa megfelelő igazolás után a csukort fenti hivatalnál átveheti.

Arad, 1914. november 9.

Green

főkapitány.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag felmegtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rakláron vannak és igen olcsók.
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél
Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

Szívesen igazoljuk, hogy az ő által szállított kettős kályhacső igen jó. Mindenkinék ajánlhatjuk. Strengár Demján Száva, az aradi szociáldemokrata párt titkára

26507—914.

Hirdetmény.

Az aradvárosi m. kir. pénzügyi bíró biztosság 4186—914. számú megkeresését és 7 darab kimutatást azzal adjuk ki a fogyasztási adófelügyelőségnek, hogy azoknak közszemlére kitételét I. év és hó 9-től számított 8 napra hivatali helyiségben elrendeljük és arról az érdekelteket Müller Károly, Szelecsán Rudolfiné, Klein Sándor, Budai Mihály, Szűcs Mátyás, Juhász Gábor, Luttwák Izabella esetleges felszólamlásaiak megtehetőse végett hirdetményileg értesítjük.

Arad, 1914. évi november 7.

A városi tanács.

